

ประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด
ค่ายขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
THE EFFECTIVENESS OF MODIFIED MATRIX PROGRAM DRUG
TREATMENT OF SOON KHWAN PAEN DIN TRAINING CAMP
IN DISTRICT SAMPRAN, NAKHONPATHOM

วงศ์พัทธ์ บุญมาก
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเพลินวัฒนา

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบตัดขวาง (Analytic cross sectional study) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลและปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ค่ายขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี 2559 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัด ค่ายขวัญแผ่นดิน เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 131 คน ในเดือน เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ.2559 คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-Square

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.42 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.86 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรส มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือปวช. และประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ข้อมูลการใช้ยาเสพติดพบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดมีประสบการณ์ใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิด ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ส่วนใหญ่เป็นยาบ้า เริ่มใช้ยาเสพติดครั้งแรก อายุ 10 - 19 ปี และบุคคลในครอบครัวที่มีพฤติกรรมใช้ยาเสพติดมากที่สุด คือ บิดา ข้อมูลความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดพบว่า ภาพรวมของความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ข้อมูลทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติดพบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องว่าการที่บุคคลสามารถเลิกยาเสพติดได้สำเร็จควรได้รับความยกย่องชมเชย แต่ภาพรวมทัศนคติของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดต่อการใช้ยาเสพติดโดยเฉลี่ยยังไม่ถูกต้อง ข้อมูลประเมินการทำหน้าที่ในครอบครัวพบว่า ภาพรวมการทำหน้าที่ในครอบครัวโดยเฉลี่ยทำหน้าที่ได้ไม่ดี หรือไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ข้อมูลความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสภาพแวดล้อมในชุมชนพบว่า ภาพรวมของความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและครอบครัว ผู้เข้ารับการบำบัดเลือกจะอยู่กับเพื่อน รวมทั้งเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพราะกลัวเพื่อนจะเลิกคบ ส่วนสภาพแวดล้อมพบว่า ภายในชุมชนของผู้เข้ารับการบำบัดจะมีเพื่อนบ้านเป็น

ผู้ติดยาเสพติดอาศัยอยู่ด้วย ด้านประสิทธิผลของการบำบัดพบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ร้อยละ 51.14 สามารถเลิกใช้สารเสพติดได้ เมื่อทดสอบปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$)

จากผลการวิจัยดังกล่าว ประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ยังไม่ดีพอและควรปรับปรุง โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกผู้ป่วยยาเสพติดที่เหมาะสม เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน และภายหลังจากการติดตามผลการบำบัดเสร็จสิ้นแล้ว ควรจะมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยยาเสพติดและชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาารูปแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด / รูปแบบจิตสังคมบำบัด

Abstract

Analytic research The analytic cross sectional study was designed to investigate the effectiveness and factors associated with the effectiveness of the Matrix program in the Kwan Samphan Camp, Sampran District, Nakhon Pathom province. Admitted to the treatment. Camp Data were collected from 131 interviewees from April to May 2016, representing 100% of the sample population. Data were analyzed using computer program. The statistics used were descriptive statistics (percentage, mean and standard deviation) and chi-square test.

The study indicated that 95.42% of the respondents were male and 48.86% were 41 and over. Most of them were married. Have knowledge of junior high school or vocational. And most hired workers. Drug use information was found. Adults have experienced more than one type of drug use. Most are amphetamines. The first drug use was between the ages of 10 and 19 years, and the family with the highest drug use was the father. The overall knowledge of drug harm reduction was good. Data on attitudes toward drug use were found. The therapist has a good and accurate attitude that the successful completion of the drug should be commended. Overall, the attitudes of drug users to drug use, the average drug use was not accurate. Evidence of family functioning was found. Overall, average family functions do not perform well or do not understand their roles. The correlation between family, friends, and community environment. Overview of relationships among friends and family. Therapists choose to stay with friends as well as obey friends rather than parents or guardians. For fear of friends will stop dating. The environment was found. In the community of drug users, there are neighbors who are addicted to drugs. The effectiveness of the treatment. Patients undergoing drug treatment 51.14% had effective treatment. When testing factors related to the effectiveness of drug therapy, the Matrix program found that marital status was significantly correlated with the effectiveness of drug therapy ($P\text{-value} < 0.05$)

Based on the findings. Should start with the appropriate drug selection process. Increased community involvement in all processes. After completion of the follow-up, the satisfaction of drug and community patients should be evaluated in order to develop the model appropriately.

Keywords : Effectiveness of drug therapy / psychosocial treatment

บทนำ

ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญของประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ของสังคมส่วนรวมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หรือทางด้านสังคม ยาเสพติดเป็นสาเหตุของปัญหาด้านอาชญากรรมต่างๆ มากมาย เช่น การข่มขืน การทำร้ายบุพการีหรือลูกเมีย เป็นต้น หรือจะเป็นในด้านของความเสียหายในการรักษาผู้ป่วยยาเสพติดที่มีปัญหาสุขภาพป่วยเรื้อรัง เกิดโรคร้ายต่างๆ จนขาดการพัฒนาจนกลายเป็นบุคคลที่เสื่อมสมรรถภาพ ส่งผลให้ประเทศชาติต้องขาดบุคคลากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างมาก และจากสถานการณ์ยาเสพติดในปีที่ผ่านมาพบว่าปัญหาเสพติดก็ยังคงอยู่ในระดับที่มีความรุนแรงทั้งทางด้านของการจับกุมผู้เสพ/ผู้ค้า และการบำบัดรักษา (สำนักบริหารการสาธารณสุข, 2560) โดยที่ยาบ้ายังคงเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดถึงร้อยละ 80 รองลงมาจะเป็นยาไอซ์ กัญชา และกระท่อม ตามลำดับ ด้วยกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุดจะอยู่ในช่วงอายุ 15 - 24 ปี และมีแนวโน้มการแพร่ระบาด และพบว่ากลุ่มผู้เสพยาใหม่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและกลุ่มนักศึกษาทั้งในและนอกเครื่องแบบ ซึ่งยาบ้าก็ระบาดมากที่สุด ในขณะที่การบำบัดรักษาในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีสัดส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 40 จึงต้องมีการทบทวนกระบวนการหรือหลักสูตรต่างๆ ในการบำบัดรักษา และกลไกการติดตาม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน กระทรวงสาธารณสุขได้ทำยุทธศาสตร์การแก้ปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด ที่ปรากฏในแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปี 2558 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดที่ได้ดำเนินการในเชิงคุณภาพในทุกขั้นตอนของกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ทุกกระบวนการได้ร่วมกันกำหนดหลักสูตรค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดขึ้น โดยการนำเอาจุดเด่นของค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ

ที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์รวมกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2558 ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 108/2557 สามารถดำเนินการนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดได้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เนื่องจากค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน เน้นการใช้ความรัก ความเมตตา ความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ในระบบสมัครใจ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การฝึกอาชีพ การแนะนำอาชีพ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับให้พื้นที่หรือหน่วยงานปฏิบัติ ได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินการจัดค่ายฯ ในพื้นที่เป้าหมายให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ในการนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการปรับเปลี่ยนแนวคิด ทศนคติ ค่านิยม นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถลด ละ เลิกยาเสพติด และกลับมาเป็นขวัญของครอบครัว ชุมชน เป็นกำลังสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่อำเภอสามพราน จึงได้จัดทำกิจกรรมขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเพลินวัฒนา ตำบลกระทู้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานยาเสพติดของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในการจัดการบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในระบบสมัครใจ “ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน” จึงมีแนวคิดที่จะเสริมสร้างแรงจูงใจโดยการพัฒนาการติดตามและประเมินผลผู้ป่วยติดยาเสพติดหลังผ่านการบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งในการติดตามและประเมินผลนี้ ทำให้ทราบว่า จะมีผลเป็นอย่างไร สามารถทำให้ผู้ป่วย ลด ละ เลิกจากสารเสพติดได้หรือไม่ หรือจะมีแนวทางแก้ไขได้อย่างไร ที่จะนำไปสู่การวางแผนติดตามและประเมินผล ผู้เสพยาเสพติดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด ตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดผู้ติดยาเสพติด ตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)

ขอบเขต

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติด จิตสังคมบำบัด (Matrix program) ของค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประจำปี 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมตลอดจนถึงสภาพแวดล้อมของผู้ป่วยยาเสพติด ของพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดภายในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดในชุมชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบตัดขวาง (Analytic cross sectional study) เพื่อศึกษาประสิทธิผลและปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ค่ายขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี 2559

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดด้วยรูปแบบจิตสังคมบำบัด
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัด ค่ายขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี 2559 ทุกรายจำนวน 131 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำมาจัดเก็บข้อมูลและติดตามผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมและแบบรายงานการบำบัดผู้ติดยาเสพติด (บสต.3-5) แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 4 ส่วน

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติด
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด
- ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการประเมินการทำหน้าที่ในครอบครัว
- ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน ภายในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในชุมชน จิตสังคมบำบัด (Matrix program) คือ โปรแกรมการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดแบบผู้ป่วยนอก ในรูปแบบกาย จิต สังคมบำบัด เป็นกระบวนการบำบัดรักษาที่เน้นการให้ความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วยและครอบครัว โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ป่วย

1. กิจกรรมหลักของการบำบัดรักษา
2. การให้คำปรึกษารายบุคคล/รายครอบครัว
3. การฝึกทักษะในการเลิกยา ระยะเริ่มต้น
4. การให้ความรู้แก่ครอบครัว
5. การป้องกันการหวนกลับไปใช้ยา ระยะเวลาในการบำบัดรักษาใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันตนเองของผู้เสพยาเสพติดหลังผ่านการบำบัด ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความรู้และพฤติกรรมการป้องกันตนเองของผู้เสพยาเสพติดหลังผ่านการบำบัด รวมถึงการติดตามเพื่อผลของการบำบัด และได้นำมาจัดเก็บข้อมูลในเขตรับผิดชอบของอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นไปตามแบบมาตรฐานของ คสช. ผู้วิจัยไม่สามารถจะดำเนินการตัดข้อความหรือข้อความใดๆ ได้เพราะอาจทำให้ขาดความสมบูรณ์ของการเก็บข้อมูล และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของ คสช.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ซึ่แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ครอบครัวของผู้เสพยาเสพติด และตัวผู้เสพยาเสพติด ในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

5.2 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 ราย ระหว่างวันที่ 1 เมษายน - 30 พฤษภาคม พ.ศ.2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage)

2. ข้อความรู้ ทักษะ การทำหน้าที่ในครอบครัวสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และประสิทธิผลการบำบัดด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบำบัด ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi square test)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 95.42 รองลงมา เป็นเพศหญิง ร้อยละ 4.58 ส่วนใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 48.86 อายุน้อยสุด 25-30 ปี ร้อยละ 9.16 ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ต่ำต้นหรือปวช. ร้อยละ 76.34 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 12.98 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวส. ร้อยละ 7.63 และระดับการศึกษาสูงสุดเป็นระดับปริญญาตรีพบได้น้อยสุดคือ ร้อยละ 3.05 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่ของผู้เข้ารับการบำบัดสมรส ร้อยละ 65.65 อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง ร้อยละ 54.96 ความเกี่ยวข้องกับประเภทของยาเสพติดที่เคยใช้ ผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะเคยใช้ยาเสพติดประเภท บุหรี่และยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาจะเป็นสุรา ร้อยละ 74.81 น้อยที่สุดจะเป็นเฮโรอีน ร้อยละ 3.04 ซึ่งภาพรวมพบว่าผู้เข้ารับการบำบัดมีประสบการณ์การใช้สารเสพติดมากกว่า 1 ชนิด มีบิดาเป็นบุคคลใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการบำบัดที่ติดสารเสพติด ร้อยละ 46.65 และสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกจะเป็นยาบ้า ร้อยละ 83.97 รองลงมาเป็นกัญชา ร้อยละ 9.16 น้อยสุดคือเฮโรอีน ร้อยละ 2.29 และกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมีประสบการณ์ใช้สารเสพติดครั้งแรกอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10 - 19 ปี ร้อยละ 70.99 รองลงมาช่วงอายุ 20 - 29 ปี ร้อยละ 22.14 น้อยที่สุดมีอายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นร้อยละ 0.76

1. ความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติด

จากการศึกษากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราณ ปี 2559 กับความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติด พบว่า กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมีความรู้ถูกต้อง โดยทราบว่ายาเสพติดมีผลเสียต่อ

ตัวผู้เสพ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ คิดเป็นร้อยละ 97.70 รองลงมาคือการเสพยาเสพติดมีผลทำให้ความต้านทานของร่างกายลดลง จึงทำให้เป็นโรคง่ายขึ้นและพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการเลิกยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 95.50 และ 94.70 ตามลำดับ ซึ่งภาพรวมของความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

2. ทักษะคิดต่อการใช้ยาเสพติด

จากการศึกษากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน ปี 2559 กับทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด พบว่ากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องว่าการที่บุคคลสามารถเลิกยาเสพติดได้สำเร็จควรได้รับความยกย่องชมเชย ร้อยละ 90.70 และเรื่องการเสพยาเสพติดที่ไม่ว่าจะเสพเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้เสพติดได้ ร้อยละ 77.20 แต่พบว่าภาพรวมทัศนคติของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน ต่อการใช้ยาเสพติดโดยเฉลี่ยยังไม่ถูกต้อง

3. การประเมินการทำหน้าที่ในครอบครัว

จากการศึกษากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน ปี 2559 กับการทำหน้าที่ในครอบครัว พบว่ากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมีการทำหน้าที่ในครอบครัวในเรื่องที่ไม่ถูกหรือไม่ตรงมากที่สุด ในหัวข้อเมื่อมีปัญหาหมักมีการปรึกษากันว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 96.95 รองลงมาเป็นหัวข้อแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ร้อยละ 74.81 และหัวข้อสมาชิกในครอบครัวช่วยกันแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในบ้าน ร้อยละ 73.28 ส่วนการทำหน้าที่ในครอบครัวที่ตรงมากที่สุดคือ หัวข้อครอบครัวของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดต่างคนต่างอยู่ รองลงมาคือ หัวข้อผู้ใหญ่ในครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดออกคำสั่ง ควบคุม เด็กมากเกินไป ร้อยละ 25.32 และพบว่าการทำหน้าที่ในครอบครัวของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดค่ายขวัญแผ่นดินโดยเฉลี่ยทำหน้าที่ได้ไม่ดีหรือไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

4. ความสัมพันธ์ภาพในกลุ่มเพื่อน ภายในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในชุมชน

ความสัมพันธ์ภาพในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาความสัมพันธ์ภาพในกลุ่มเพื่อนของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน พบว่ากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมักจะตามเพื่อนไปเที่ยวหาความสนุกสนานตามศูนย์การค้า หรือฟังเพลงตามร้านน้ำชา ร้อยละ 56.90 รองลงมาคือ การกลัวเพื่อนจะเลิกคบจึงมักจะตามใจเพื่อนเสมอ ร้อยละ 46.56 และกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมักจะพอใจคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าของบิดามารดา ร้อยละ 45.80 ส่วนความสัมพันธ์ภาพในกลุ่มเพื่อนที่ไม่ตรงมากที่สุดจะเป็นการที่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยอมผิดใจกับเพื่อน ถ้าเห็นว่าสิ่งที่เพื่อนกระทำนั้นไม่เหมาะสม ร้อยละ 90.84

ความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว จากการศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน พบว่ากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดรู้สึกว่ามีบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เข้าใจ ร้อยละ 83.21 รองลงมาคือกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดรู้สึกผิดหวังกับการกระบางอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ร้อยละ 77.86 ส่วนความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ไม่ตรงมากที่สุดคือ กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดเมื่อมีปัญหาไม่สบายใจมักจะปรึกษาขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ร้อยละ 77.86

สภาพแวดล้อมในชุมชน จากการศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดค่ายขวัญแผ่นดินอำเภอสามพราน พบว่าชุมชนที่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดอาศัยอยู่มีผู้เสพยาเสพติด ร้อยละ 54.96 รองลงมาคือ เพื่อนบ้านของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดติดยาเสพติด ร้อยละ 42.75 ส่วนสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่ตรงมากที่สุดคือ ชุมชนที่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดอาศัยอยู่มีผู้ผลิตยาเสพติด ร้อยละ 77.86 รองลงมาคือ เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และชุมชนของผู้เข้ารับการบำบัดมีการรณรงค์เรื่องยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 32.02 และ 30.53 ตามลำดับ

ประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)

จากการศึกษาประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน ปี 2559 พบว่าผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน ครบตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 94.66 และผู้ป่วยยาเสพติดมีประสิทธิผลการบำบัด ร้อยละ 51.14 ซึ่งประกอบด้วย ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดสามารถหยุดเสฟได้ ร้อยละ 41.98 และผู้ป่วยยาเสพติดที่มีการเสฟซ้ำในระหว่างการบำบัด แต่สามารถหยุดเสฟได้เมื่อครบระยะเวลาการบำบัด ร้อยละ 9.16

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้เสพยาเสพติด ชนิดยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก และช่วงอายุที่ใช้ยาเสพติดครั้งแรก ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยจะเป็นสถานภาพสมรส ประเภทคู่ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอาชีพรับจ้าง ช่วงอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป และจะมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหรือระดับปวช.ลงมา

อภิปรายผล

การบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) จะสามารถมีประสิทธิผลได้หรือไม่ประกอบด้วยสาเหตุจากหลายๆ ปัจจัยไม่ว่าจะเป็น ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น โรคสมองติดยา

อันตรายของการใช้สารเสพติด การฝึกทักษะต่างๆ ของโปรแกรมการบำบัดผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างความไว้วางใจกันและกันระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดกับเจ้าหน้าที่ให้การบำบัดขณะอยู่ในค่ายช่วงระยะเวลา 9 วัน เช่น ทักษะการปฏิเสธ การปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นค่าของตัวเอง การคาดหวังในอนาคต การวางระเบียบกฎเกณฑ์ ของการอยู่ร่วมกันในระหว่างเข้ารับการบำบัด และจำนวนครั้งของกระบวนการหรือกลวิธีของการติดตามผู้เข้ารับการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดภายหลังการบำบัดที่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะของแต่ละพื้นที่ตามความจำเป็นด้วยให้มีความสอดคล้องทั้งกับสภาพของผู้เข้ารับการบำบัดและเจ้าหน้าที่ตามระบบติดตามและควรปรับปรุงกระบวนการต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกผู้ป่วยยาเสพติด เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน และภายหลังจากการติดตามผลการบำบัดเสร็จสิ้นแล้ว ควรจะมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยยาเสพติด และชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสม

ข้อมูลทั่วไป

ประชากรผู้เข้ารับการบำบัดค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน อำเภอสามพราน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 95.42 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือปวช. ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่ มีประวัติเคยใช้สารเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกัน โดยเฉพาะประเภทบุหรี่และยาบ้า สารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกจะเป็นยาบ้า ร้อยละ 83.79 มีบิดาเป็นบุคคลใกล้ชิดที่ติดยาเสพติด ร้อยละ 46.65 และมีการใช้ยาเสพติดครั้งแรกช่วงอายุ 10 -19 ปี สอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดแบบประยุกต์ โรงพยาบาลทุ่งสง (อารี สุภาวงศ์, 2548) พบว่าผู้ป่วยยาเสพติดเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่สถานภาพโสด มีความรู้อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา เคยลองใช้สารเสพติดครั้งแรกในช่วงอายุ 20 - 29 ปี และเป็นยาเสพติด

ประเภทยาบ้ามากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษา การประเมินผลค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติด จังหวัดมหาสารคาม (สุนิรัตน์ ยั่งยืน และสวรรค์ ธิติสุทธิ, 2548) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 16 - 20 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เริ่มเสพยาเสพติดครั้งแรกอายุ 12 ปี ยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า

1. ความรู้เรื่องโทษพิษภัยของยาเสพติด จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดมีความรู้ในเรื่องพิษภัยของยาเสพติดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยเฉพาะรู้ว่ายาเสพติดมีผลเสียต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ร้อยละ 97.70 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร (เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนสาร, 2555) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ 96.25 และรู้ว่ายาเสพติดมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ทีวี ประกอบกับการแถลงข่าวการจับกุมผู้ค้ายาเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาการได้รับสื่อในการณรงค์การป้องกันยาเสพติดของประชาชนจังหวัดขอนแก่น (มณีรัตน์ ภัทธจินดา, 2540) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.80 เคยได้รับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและยาบ้าเป็นยาเสพติดที่ประชาชนรู้จักมากที่สุดผ่านทางทีวี

2. ทักษะคติต่อการใช้ยาเสพติด จากการศึกษา ทักษะคติต่อการใช้ยาเสพติดของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัด พบว่า กลุ่มผู้รับการบำบัดมีทักษะคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดเป็นบางข้อเท่านั้น เช่น เรื่อง การที่บุคคลสามารถเลิกยาเสพติดได้สำเร็จควรได้รับความยกย่องชมเชย รองลงมาเป็นเรื่องการเสพยาเสพติดที่ไม่ควรจะเสพเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้เสพติดได้ และพบว่าภาพรวมทักษะคติของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดต่อการใช้ยาเสพติดโดยเฉลี่ยยังไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับ

การศึกษากลวิธีการป้องกันปัญหาจากการใช้ยาและสารเสพติดของนักเรียน (โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม, 2560) พบว่ามาตรการป้องกันปัญหาการใช้ยาหรือสารเสพติดจากผลกระทบของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การเริ่มต้นใช้ยาเสพติด คือ การให้ความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องรวมทั้งผลกระทบและอันตรายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพจากการใช้ยาเสพติด

3. การประเมินการทำหน้าที่ในครอบครัว จากการศึกษาการทำหน้าที่ในครอบครัวของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดพบว่า พฤติกรรมของคนในครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดจะเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ต่างๆ ในครอบครัวของแต่ละคน บกพร่องไป หรือไม่ก็จะเป็นแบบที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ออกคำสั่ง ควบคุมเด็กมากเกินไป เป็นผลทำให้เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นภายในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัว หรือส่วนรวม จึงไม่มีการหันหน้าเข้ามาปรึกษาหารือกัน เพื่อหาทางแก้ไข และพบว่า ภาพรวมของการทำหน้าที่ในครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษากระบวนการเข้าสู่การบำบัดรักษาเพื่อเลิกใช้ยาบ้าด้วยความสมัครใจของเยาวชนไทย (เรืองสิทธิ์ เนตรนวลโย, 2522) พบว่าในการสมัครใจเลิกยาบ้า และสมัครใจเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาจนทำให้สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้นั้นเกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี

4. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อน ภายในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในชุมชน

- ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษา ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อนของกลุ่มผู้รับการบำบัด พบว่า กลุ่มผู้รับการบำบัดมักจะตามเพื่อนไปเที่ยว เพราะรู้สึกมีความสุขและสนุกสนานเมื่ออยู่กับเพื่อน กลุ่มผู้รับการบำบัดจึงมักเลือกจะตามใจเพื่อนเสมอ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะไม่คบและมักจะพึ่งพอกับคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร (เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนะสาร, 2555) พบว่านักศึกษาส่วนมากเมื่อเกิดปัญหาจะเลือกที่ปรึกษาเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.13 รองลงมาเป็นบิดาหรือมารดา คิดเป็นร้อยละ 13.99

- ความสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว จากการศึกษาค่าความสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดพบว่ากลุ่มผู้เข้ารับการบำบัด จะมีปัญหาจากภายในครอบครัวมากที่สุด ด้วยสาเหตุที่ว่า กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดรู้สึกกลัวว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เข้าใจมากที่สุด สาเหตุรองลงมาคือการที่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดรู้สึกผิดหวังกับการกระทำบางอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกรุงเทพมหานคร (เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนะสาร, 2555) พบว่า สัมพันธภาพครอบครัวที่ดีจะมีผลต่อระดับพฤติกรรม การป้องกันยาเสพติด โดยที่นักศึกษาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดถึงแม้ว่าในชุมชนที่อาศัยอยู่ จะมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ตาม และสอดคล้องกับการศึกษากระบวนการไม่เสพติดบ้าซ้ำ : กรณีศึกษาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบ บังคับบำบัด (ปิยวรรณ ทศนาญชล, 2522) พบว่า ครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดให้การสนับสนุนให้หยุดเสพยาเสพติดหรือเป็นการป้องกันด้วยการแสดงออก แตกต่างกันไปแต่ละครอบครัว แต่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถรับรู้ได้

- สภาพแวดล้อมในชุมชน จากการศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดพบว่า ชุมชนที่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดอาศัยอยู่ก็มีผู้เสพยาเสพติดอาศัยอยู่ใกล้ๆ โดยอาจจะเป็นแบบเพื่อนบ้านหรือใกล้บ้านญาติของกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดติดยาเสพติด และการที่เยาวชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์จะทำให้เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษากระบวนการไม่เสพติดบ้าซ้ำ:

กรณีศึกษาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัด (ปิยวรรณ ทศนาญชล, 2522) พบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันจะมีผลการต่อพฤติกรรม การป้องกันยาเสพติดและการหวนกลับเสพยาเสพติดซ้ำ การให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดได้เข้าทำงานและเปิดโอกาสทางสังคมจะเป็นการเบี่ยงเบนความคิดจนลืมเรื่องยาเสพติด ทำให้ไม่มีเวลาว่างเพื่อใช้ในการเสพยา

ประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)

จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลของการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) มีประสิทธิผลของการบำบัดสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 51.15 ซึ่งอาจประกอบด้วยด้วยสาเหตุจากหลายๆ ปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น โรคสมองติดยา อันตรายของการใช้สารเสพติด การฝึกทักษะต่างๆ ของโปรแกรมการบำบัดผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างความไว้วางใจกันและกันระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดกับเจ้าหน้าที่ให้การบำบัด ขณะอยู่ในค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินฯ ในช่วงระยะเวลา 7 วัน เช่น ทักษะการปฏิเสธ การปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นค่าของตัวเอง การคาดหวังในอนาคต การวางระเบียบกฎเกณฑ์ ของการอยู่ร่วมกันในระหว่างเข้ารับการบำบัด และจำนวนครั้งของกระบวนการหรือกลวิธีของการติดตามผู้เข้ารับการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดภายหลังการบำบัดที่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะของแต่ละพื้นที่ตามความจำเป็น โดยให้มีความสอดคล้องทั้งกับสภาพของผู้เข้ารับการบำบัดและเจ้าหน้าที่ตามระบบติดตามที่จะประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะมีการตกลงกันในวันสุดท้ายของการบำบัด โดยที่ส่วนใหญ่กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัด จะมีมากกว่าอายุ 41 ปี และยังคงอยู่ในวัยทำงาน ร้อยละ 54.96 ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ หรือรับจ้างทำสวนทำไร่ การทำงานจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 08.00 – 17.00 น. และทำตั้งแต่วันจันทร์ – วันเสาร์

ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตามระบบติดตามจะออกไปเยี่ยมที่บ้าน/ห้องเช่าของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดพักอาศัยอยู่ หรืออาจจะมีการนัดหมายกันที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่เดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันอาทิตย์ โดยเจ้าหน้าที่ติดตามจะมีการให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้เข้ารับการรักษาบำบัดมีกำลังใจไม่กลับไปเสพซ้ำในช่วงตลอดระยะเวลาติดตามพร้อมทั้งประเมินสภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ ผู้เข้ารับการรักษาบำบัด สังคมสภาพแวดล้อม ผ่านระบบการสังเกตและพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวของผู้เข้ารับการรักษาบำบัด รวมทั้งมีการสุ่มการตรวจสอบสารเสพติดตามความเหมาะสมหรือสงสัยว่าผู้เข้ารับการรักษาบำบัดมีการเสพยาเสพติดในตลอดระยะเวลา 1 ปีภายหลังการบำบัด สอดคล้องกับการศึกษาการบำบัดเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ : ทางเลือกเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยเสพยาเสพติด (นันทา ชัยพิชิตพันธ์, 2541) พบว่าการบำบัดเพื่อการเสริมสร้างแรงจูงใจ หรือ Motivational enhancement therapy (MET) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจภายใน มีผลลัพธ์ของการบำบัดที่รวดเร็ว ใช้ระยะเวลาในการบำบัดเพียง 1 – 4 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิด 1 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบของการบำบัด คือ การประเมิน กระสะท้อน และการใช้หลักการสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจผสมผสานกับประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ป่วยยาเสพติด จะช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและสามารถเลิกยาเสพติดได้ และผลการศึกษาใกล้เคียงกับการศึกษาประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดแบบประยุกต์ โรงพยาบาลทุ่งสง (อารี สุภาวงษ์, 2548) พบว่าสถานภาพของผู้ป่วยยาเสพติดที่ถูกจำหน่ายว่าสามารถหยุดเสพยาเสพติดได้ รวมทั้งมีอาการดีขึ้นและสามารถเลิกยาเสพติดได้ ร้อยละ 50.5

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program)

จากการศึกษาพบว่าสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด

ตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) โดยกลุ่มผู้ป่วยยาเสพติดที่เกิดประสิทธิผลการบำบัดมีสถานภาพสมรสแบบคู่มากที่สุด สถานภาพหม้าย/หย่า/แยก/อื่นๆ และสถานภาพโสดมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนกลุ่มที่ไม่เกิดประสิทธิผลการบำบัดส่วนใหญ่เป็นสถานภาพหม้าย/หย่า/แยก/อื่นๆ มากที่สุด สรุปได้ว่าปัจจัยที่สนับสนุนให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถผ่านการบำบัดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดจนสามารถเลิกเสพยาเสพติดได้ คือ ปัจจัยทางด้านครอบครัว เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ยอมรับในความแตกต่างของกันละกัน มีการให้กำลังใจและให้อภัยกันในการกระทำที่ผิดพลาดของแต่ละฝ่าย การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีภายในครอบครัว เจื่อนใจต่างๆ เหล่านี้ย่อมจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถหยุดเสพยาเสพติดได้และยอมรับเข้าสู่กระบวนการบำบัดยาเสพติดแบบไม่มีเงื่อนไข อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดเองก็จำเป็นต้องให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตลอดจนถึงกระบวนการบำบัดต่างๆ ให้กับตัวผู้ป่วยยาเสพติดและสมาชิกครอบครัวได้รับทราบ รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถเลิกเสพยาเสพติดและป้องกันไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ควรจะมีการทบทวนกระบวนการในการคัดเลือกผู้ป่วยยาเสพติดและเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคมบำบัด (Matrix program) ให้สูงขึ้น

1.2 ภายหลังจากการติดตามผลการบำบัดเสร็จสิ้นแล้ว ควรจะมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยยาเสพติดและชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.3 กระบวนการติดตามภายหลังการบำบัด
ควรจะใช้รูปแบบกระบวนการบำบัดแบบกลุ่ม และมี
การให้กิจกรรมหรือการบ้านแก่ผู้ป่วยยาเสพติดไปทำ
และมานำเสนอในกลุ่มครั้งต่อไปที่มาเข้าสู่กระบวนการ
ติดตาม เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าในตัวเองและการมีตัวตน
ให้เป็นที่ยอมรับ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

2.1 การศึกษารั้งต่อไป ควรจะเป็นการศึกษา
วิจัยแบบคุณภาพ เพื่อทำให้ทราบถึงปัจจัยของสาเหตุ
ที่ทำให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถเลิกเสพยาเสพติดได้

เอกสารอ้างอิง

- Chagphimai, C., Sritanasal, P. (2555). *Self-Defense Behaviors from Drugs of Students at King Mongkut's University of Technology North Bangkok*. (Research report). Bangkok: University of Technology North Bangkok.
- Chaipichitpan, N. (1998). *A study of factors affecting amphetamine relapsing behavior of secondary school students treated in Thanyarak Hospital* (Master's thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. Department of Public Health Services Section. (2560). *Matrix program*. (2nd edition). Samut sakhon: Born To Be Print LTD.
- Netnuengyai, R. (2014). *Thai youth's voluntary applications of drug treatment*. (Doctoral dissertation). Phuket: Phuket Rajabhat University.
- Pattanachinda, M. (1997). *A study of media exposure in drug prevention campaign. People in KhonKaen: A Case Study of Higher Education Students Khon Kaen University*. (Research report). KhonKaen: KhonKaen University.
- Saraburi witthayakhom school. (2017). *Strategies to prevent drug use and substance abuse*. Retrieved June 5, 2017, from <https://sites.google.com/site/.../naewthang-kar-pxngkan-sar-seph-tid-ni-chumchn>
- Supawong, A. (2005). *Effectiveness of treatment for drug addicts following psychosocial therapy model. Thungsong Hospital*. Nurse Prince of Songkla University, 36(extra), 160-169.
- Thatsananchalee, T. (2009). *The process of non-becoming amphetamine addict : a case study of rehabilitated person in process of correctional system*. (Master's thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Yangyuen, S., Thitisutthi, S. (2015). The evaluation of behavior modification camp on drug users, Mahasarakham Province. *Journal of Community Health Khonkaen University*, 3(4), 605-622.